

ДИРЕКТИВИ

ДИРЕКТИВА 2009/24/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от 23 април 2009 година

относно правната закрила на компютърните програми

(кодифицирана версия)

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за създаване на Европейската общност, и по-специално член 95 от него,

като взеха предвид предложението на Комисията,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет ⁽¹⁾,

в съответствие с процедурата, предвидена в член 251 от Договора ⁽²⁾,

като имат предвид, че:

(1) Съдържанието на Директива 91/250/ЕИО на Съвета от 14 май 1991 година относно правната защита на компютърните програми ⁽³⁾ е било изменено ⁽⁴⁾. С оглед постигане на яснота и рационалност посочената директива следва да бъде кодифицирана.

(2) Развитието на компютърните програми изисква влагането на значителни човешки, технически и финансови ресурси, а същевременно компютърните програми могат да бъдат копирани срещу незначителна част от разходите, необходими за самостоятелното им създаване.

(3) Компютърните програми заемат все по-важна роля в широк кръг от промишлени отрасли и компютърно-

програмната технология може съответно да се разглежда като имаща съществено значение за индустриалното развитие на Общността.

(4) Известни различия в правната закрила, предлагана от законите на държавите-членки, имат непосредствени и отрицателни последици върху функционирането на вътрешния пазар по отношение на компютърните програми.

(5) Необходимо е да се отстранят съществуващите различия, които имат такива последици, и да не се допуска появата на нови такива, като същевременно не е необходимо да се отстраняват или да не се допуска появата на различията, които не засягат съществено функционирането на вътрешния пазар.

(6) Правната рамка на Общността за закрила на компютърните програми може, съответно, на първо време, да бъде ограничена до установяване на правилото, че държавите-членки следва да предоставят закрила на компютърните програми съгласно правото на интелектуална собственост като литературни произведения и впоследствие да установят субектите и обектите на закрила, изключителните права на които закриляните лица трябва да могат да разчитат, за да разрешават или забраняват определени действия, както и времетраенето на закрилата.

(7) За целите на настоящата директива понятието „компютърни програми“ включва програми в каквато и да е форма, включително и тези, които са част от хардуер. Това понятие включва и подготвителната дейност по разработване, водеща до създаването на компютърна програма, при условие че естеството на подготвителната дейност е такова, че на един по-късен етап може да се получи компютърна програма от нея.

(8) С оглед критериите, които трябва да се прилагат за определяне дали една компютърна програма е оригинално произведение или не, никакви тестове няма да бъдат прилагани по отношение на качествените или естетическите достойнства на програмата.

⁽¹⁾ ОВ С 204, 9.8.2008 г., стр. 24.

⁽²⁾ Становище на Европейския парламент от 17 юни 2008 г. (все още непубликувано в Официален вестник) и решение на Съвета от 23 март 2009 г.

⁽³⁾ ОВ L 122, 17.5.1991 г., стр. 42.

⁽⁴⁾ Вж. приложение I, част А.

- (9) Общността полага всички усилия за постигане на международна стандартизация.
- (10) Функцията на една компютърна програма е да се свързва и да работи заедно с други компоненти на компютърната система и с ползвателите и за тази цел се изисква логическа, а когато е уместно, и механична взаимовръзка и взаимодействие, за да се позволи на всички елементи от софтуера и хардуера да работят с друг софтуер и хардуер и с ползвателите по всички начини, за които те са предназначени да функционират. Частите на програмата, които осигуряват такава взаимовръзка и взаимодействие между елементите на софтуера и хардуера, са обичайно наричани „интерфейси“. Функционалната взаимовръзка и взаимодействие е обичайно наричана „интероперативност“; тази интероперативност може да бъде определена като способността за обмен на информация и съвместно използване на обменената информация.
- (11) За да се избегне всяко съмнение, трябва да се поясни, че се закриля само обективното изражение на една компютърна програма и че идеите и принципите, заложи в който и да е елемент на програмата, включително и тези, които са заложи в интерфейсите, не се закрилят с авторско право по настоящата директива. В съответствие с този принцип на авторското право, идеите и принципите, залегнали в основата на логиката, алгоритмите и програмните езици, не се закрилят по настоящата директива. В съответствие със законодателството и съдебната практика на държавите-членки и международните конвенции за авторско право изразяването в обективна форма на тези идеи и принципи се закриля с авторско право.
- (12) По смисъла на настоящата директива понятието „наемане“ означава предоставянето за ползване за ограничен период от време и с търговска цел на компютърна програма или нейно копие. Това понятие не включва публично заемане, което съответно остава извън приложното поле на настоящата директива.
- (13) Изключителните права на автора да не допуска неразрешено възпроизвеждане на неговото произведение следва да бъдат предмет на ограничено изключение по отношение на компютърни програми, за да се позволи възпроизвеждането, технически необходимо за ползването на такива програми от лицето, което законно ги е придобило. Това означава, че действията по зареждане и изпълняване, необходими за използването на копие от програма, която е законно придобита, и действията по отстраняване на нейните грешки не могат да бъдат забранени с договор. При липса на специални договорни разпоредби, включително когато бъде продадено копие от програмата, всякакво друго действие, необходимо за използването на копието от програма, може да бъде извършвано в съответствие с нейното предназначение от законния приобретател на това копие.
- (14) Лицето, което има право да използва компютърна програма, следва да не бъде възпрепятствано да извършва действия, необходими за наблюдаване, изучаване или изпитване функционирането на програмата, при условие че тези действия не нарушават авторското право върху програмата.
- (15) Неразрешеното възпроизвеждане, превеждане, адаптиране или преработване на формата на кода, в която копие от компютърна програма е било предоставено, представлява нарушение на изключителните права на автора. Независимо от това може да съществуват обстоятелства, когато такова възпроизвеждане на кода и превеждането на формата му са единственият възможен начин за получаване на необходимата информация, за да се постигне съвместимост на самостоятелно създадената програма с други програми. Поради това трябва да се отчита фактът, че само при такива ограничени обстоятелства извършването на действията за възпроизвеждане или превеждане от името на или от лице, което има право да използва копие от програмата, е законно и съвместимо с лоялната практика и съответно трябва да се приеме, че не е необходимо разрешението на носителя на правата. Целта на това изключение е да направи възможно свързването на всички компоненти на една компютърна система, включително тези на различни производители, така че те да могат да работят заедно. Това изключение от изключителните права на автора не може да се използва по начин, който да накърнява законните интереси на носителя на правата или който противоречи на нормалното използване на програмата.
- (16) Закрилата на компютърните програми съгласно законите за интелектуалната собственост не следва да засяга прилагането на други форми на закрила, когато това се налага. Всякакви договорни клаузи, които противоречат на разпоредбите на настоящата директива, установени по отношение на декомпиляция, или на изключенията, предвидени от настоящата директива що се отнася до изготвянето на резервно копие, наблюдение, изучаване или изпитване на функционирането на програмата, са нищожни.
- (17) Разпоредбите на настоящата директива не засягат прилагането на правилата за конкуренцията по членове 81 и 82 от Договора, ако доставчик с господстващо положение откаже да предостави информация, която е необходима за интероперативността, така както е определена в настоящата директива.
- (18) Разпоредбите на настоящата директива не следва да засягат вече приетите особени изисквания на законодателството на Общността по отношение на публикуването на интерфейси в телекомуникационния сектор или решения на Съвета относно стандартизацията в областта на информационната технология или телекомуникациите.

- (19) Настоящата директива не засяга дерогациите, предвидени съгласно националното законодателство в съответствие с Бернската конвенция по въпроси, които не са обхванати от настоящата директива.
- (20) Настоящата директива не следва да засяга задълженията на държавите-членки относно посочените в приложение I, част Б сроковете за транспониране в националното право на директивите,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

Член 1

Обект на закрила

1. В съответствие с разпоредбите на настоящата директива държавите-членки закрилят с авторско право компютърните програми като литературни произведения по смисъла на Бернската конвенция за закрила на литературните и художествените произведения. За целите на настоящата директива, понятието „компютърни програми“ включва подготвителен материал за разработването им.
2. Закрилата в съответствие с настоящата директива се прилага по отношение на обективизираната в каквато и да е форма компютърна програма. Идеи и принципи, които са заложи в който и да е елемент на компютърна програма, включително тези, които са заложи в нейните интерфейси, не се закрилят с авторско право по настоящата директива.
3. Компютърна програма се закриля, ако е оригинална в смисъл, че е собствена интелектуална творба на автора. Не се прилагат никакви други критерии, за да се определи дали може да се ползва със закрила.
4. Разпоредбите на настоящата директива се прилагат и за програмите, създадени преди 1 януари 1993 г., без да се засягат каквито и да е постигнати договорености или придобити права преди тази дата.

Член 2

Авторство на компютърните програми

1. Авторът на компютърна програма е физическото лице или групата от физически лица, които са създали програмата, или юридическото лице, определено като носител на това право съгласно законодателството на държавата-членка, където това е допустимо.

В случаите когато колективните произведения се признават от законодателството на някоя държава-членка, за автор се счита лицето, което по законодателството на тази държава-членка се счита за създател на произведението.

2. Изключителните права върху компютърна програма, създадена съвместно от група физически лица, им принадлежат общо.

3. Когато компютърната програма е създадена от служител в изпълнение на неговите задължения или по указания, дадени от неговия работодател, работодателят има изключително право да упражнява всички имуществени права върху програмата, освен ако с договор не е предвидено друго.

Член 3

Лица, ползващи се от закрила

Закрила се предоставя на всички физически или юридически лица, които отговарят на изискванията по националното законодателство за интелектуалната собственост, приложимо за литературните произведения.

Член 4

Ограничени действия

1. При спазване на разпоредбите на членове 5 и 6 изключителните права на носителя на правата по смисъла на член 2 включват правото да извършва или да разрешава:
 - а) постоянното или временното възпроизвеждане на компютърна програма по какъвто и да е начин и в каквато и да е форма, изцяло или отчасти; доколкото зареждането, изобразяването на екран, изпълняването, предаването на разстояние или съхраняването на компютърната програма налагат такова възпроизвеждане, тези действия изискват разрешението на носителя на правата;
 - б) превеждането, адаптирането, обработката и всякакво друго изменение на компютърна програма и възпроизвеждането на съответните резултати, без да се накърняват правата на лицето, което изменя програмата;
 - в) всяка форма на публично разпространение, включително отдаването под наем, на оригинална компютърна програма или на копия от нея.
2. Първата продажба в Общността на копие от програмата от носителя на правата или с негово съгласие изчерпва правото на разпространение в Общността върху това копие, с изключение на правото на контрол върху по-нататъшното отдаване под наем на програмата или на копие от нея.

Член 5

Изключения от ограничените действия

1. При липсата на специални договорни клаузи действията, посочени в член 4, параграф 1, букви а) и б), не изискват разрешението на носителя на право, когато те са необходими за използването на компютърната програма в съответствие с нейното предназначение от лицето, което законно я е придобило, включително за отстраняване на грешки.
2. Изготвянето на резервно копие от лице, което има право да използва компютърната програма, не може да бъде ограничено с договор, доколкото това е необходимо за използването.

3. Лицето, което има право да използва копие от компютърна програма, има право без разрешението на носителя на правата да наблюдава, изучава или изпитва функционирането на програмата, за да определи идеите и принципите, които са заложили в който и да е елемент на програмата, ако извършва това, докато осъществява всяко от действията по зареждане, изобразяване на екран, изпълняване, предаване на разстояние или съхраняване на програмата, които има право да извършва.

Член 6

Декомпиляция

1. Разрешение на носителя на правата не се изисква, когато възпроизвеждането на кода и превеждането му от една форма в друга по смисъла на член 4, параграф 1, букви а) и б) са единственият възможен начин за получаване на информацията, необходима за постигане на съвместимостта на самостоятелно създадена компютърна програма с други програми, при условие че се спазват следните изисквания:

а) тези действия се извършват от лицензополучателя или от друго лице, което има право да използва копие от програмата, или от тяхно име от лице, упълномощено да извърши това;

б) информацията, необходима за постигането на съвместимост, не е била вече предоставена на лицата, посочени в буква а); и

в) тези действия се отнасят до части от оригиналната програма, които са необходими, за да се постигне съвместимост.

2. Разпоредбите на параграф 1 не позволяват информацията, получена по този начин:

а) да се използва за цели, различни от тази за постигане на интероперативност на самостоятелно създадена компютърна програма;

б) да бъде предоставена на други, освен когато това е необходимо за съвместимостта на самостоятелно създадената компютърна програма; или

в) да се използва за развитието, производството или предлагането на пазара на компютърна програма, по същество подобна в нейната обективизирана форма или за всякакво друго действие, което нарушава авторско право.

3. В съответствие с разпоредбите на Бернската конвенция за закрила на литературни и художествени произведения, разпоредбите на настоящия член не могат да се тълкуват по начин, който позволява прилагането им да се използва за неоснователно накърняване на законните интереси на носителя на правата или

да влизат в противоречие с нормалното използване на компютърната програма.

Член 7

Специални мерки за закрила

1. Без да се засягат разпоредбите на членове 4, 5 и 6, държавите-членки предвиждат, в съответствие със своите национални законодателства, подходящи мерки срещу лице, което извършва което и да било от следните действия:

а) каквото и да е действие по пускането в обращение на копие от компютърна програма, като знае или има основание да предполага, че това копие е незаконно;

б) притежаването с търговска цел на копие от компютърна програма, като знае или има основание да предполага, че това копие е незаконно;

в) всяко действие по пускането в обращение или притежаването с търговска цел на всякакви средства с единствено предназначение да улеснят непозволеното отстраняване или преодоляване на всякакви технически устройства, които са използвани за закрила на компютърна програма.

2. Всяко копие на компютърна програма, което нарушава авторското право, подлежи на изземване в съответствие със законодателството на съответната държава-членка.

3. Държавите-членки могат да предвидят изземването на всички средства, посочени в параграф 1, буква в).

Член 8

Продължаващо прилагане на други правни разпоредби

Разпоредбите на настоящата директива не засягат каквито и да е други правни разпоредби, като тези, отнасящи се до патентните права, търговските марки, нелоялната конкуренция, търговската тайна, закрилата на полупроводникови продукти или договорното право.

Всякакви договорни клаузи, противоречащи на член 6 или на изключенията, предвидени в член 5, параграфи 2 и 3, са нищожни.

Член 9

Съобщаване

Държавите-членки съобщават на Комисията разпоредбите от националното законодателство, приети в областта, уредена с настоящата директива.

Член 10**Отмяна**

Директива 91/250/ЕИО, изменена с директивата, посочена в приложение I, част А, се отменя, без да се засягат задълженията на държавите-членки относно сроковете за транспониране в националното право на директивите, посочени в приложение I, част Б.

Позоваванията на отменената директива се считат за позовавания на настоящата директива и се четат съгласно таблицата на съответствието в приложение II.

Член 11**Влизане в сила**

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 12**Адресати**

Адресати на настоящата директива са държавите-членки.

Съставено в Страсбург на 23 април 2009 година.

За Европейския парламент
Председател
H.-G. RÖTTERING

За Съвета
Председател
P. NEČAS

ПРИЛОЖЕНИЕ I

ЧАСТ А

Отменената директива и нейното изменение**(посочени в член 10)**

Директива 91/250/ЕИО на Съвета
(ОВ L 122, 17.5.1991 г., стр. 42)

Директива 93/98/ЕИО на Съвета
(ОВ L 290, 24.11.1993 г., стр. 9)

Единствено член 11, параграф 1

ЧАСТ Б

Срокове за транспониране в националното право**(посочени в член 10)**

Директива	Срок за транспониране
91/250/ЕИО	31 декември 1992 г.
93/98/ЕИО	30 юни 1995 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ II

Таблица на съответствието

Директива 91/250/ЕИО	Настоящата директива
Член 1, параграфи 1, 2 и 3	Член 1, параграфи 1, 2 и 3
Член 2, параграф 1, първо изречение	Член 2, параграф 1, първа алинея
Член 2, параграф 1, второ изречение	Член 2, параграф 1, втора алинея
Член 2, параграфи 2 и 3	Член 2, параграфи 2 и 3
Член 3	Член 3
Член 4, уводни думи	Член 4, параграф 1, уводни думи
Член 4, буква а)	Член 4, параграф 1, буква а)
Член 4, буква б)	Член 4, параграф 1, буква б)
Член 4, буква в), първо изречение	Член 4, параграф 1, буква в)
Член 4, буква в), второ изречение	Член 4, параграф 2
Членове 5, 6 и 7	Членове 5, 6 и 7
Член 9, параграф 1, първо изречение	Член 8, първа алинея
Член 9, параграф 1, второ изречение	Член 8, втора алинея
Член 9, параграф 2	Член 1, параграф 4
Член 10, параграф 1	—
Член 10, параграф 2	Член 9
—	Член 10
—	Член 11
Член 11	Член 12
—	Приложение I
—	Приложение II